

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-RED OR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

MEITANI G. G. DANIELOPOLU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casație și justiție, Secțiunea I:* Teodor Atanasiu cu Alexandru Juca. — *Secțiunea III:* Anton Bălcescu cu A. Elefteriu.

Curtea de apel din București, secțiunea I: Ministerul Agriculturii și Domeniilor cu Obștea locuitorilor de pe moșia Broșteni.

JURISPRUDENȚA STRAINĂ. — *Curtea de apel din Veneția.* Observațiune de d-l profesor D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 23 Septembrie 1914

Președința d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Teodor Atanasiu cu Alexandru Juca

COMPETINȚĂ. — INSTANȚĂ DE FOND. — VALOAREA LITIGIULUI -- SUVERANĂ APRECIERE. — ART. 57 PR. CIV. — ART. 31 ȘI 32 DIN LEGEA JUDECĂTORIILOR DE OCOL.

SERVITUTE. — PRESCRIPȚIE — CONDIȚIUNE. — SIMPLĂ TOLERANȚĂ. — ART. 1847 C. CIV.

1° Competința instanței chemată să judece o acțiune se fixează după valoarea ce are obiectul acțiunii în momentul intentării ei, iar nu după valoarea pe care ar putea să o dobândească în cursul procesului, iar determinarea valorii obiectului aparține suveranei aprecieri a instanței de fond și scapă astfel de controlul Inaltei Curți de casație.

2° Posesiunea servituților ca să fie utilă și să ducă la prescripție, trebuie să cuprindă și ele-

mentul intențional, adică să fie exercitată sub nume de proprietar, iar nu în mod precar și prin simplă toleranță, de oarece acela care exercită o servitute de vedere sau de trecere pe fondul altuia, în virtutea unei permisiuni exprese sau tacite, recunoște prin aceasta implicit că n'are nici un drept propriu asupra lucrului, fapt care exclude din partea sa *animus domini*, pentru a putea prescrie.

No. 425. — Respins recursul făcut de Teodor Atanasiu, contra sentinței No. 588 din 1913, a tribunalului Ilfov, secția I, în proces cu Alexandru Juca.

S'a citit raportul făcut în cază de d-l consilier Gr. Ștefănescu.

S'au ascultat: d-l avocat N. Fieva, pentru recurent, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Em. Pantazi, pentru intimat, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului I de casare:

„Violarea art. 31 și 32 din legea judecătorilor de ocoale, și 57 pr. civ., precum și a principiilor de drept relative la competență. În adevăr, valoarea obiectului în litigiu se stabilește din punctul de vedere al interesului reclamantului care face cererea; aceasta o declară categoric și art. 57 din pr. civ., și când ca în speță, se constată în mod incontestabil că servitutea ferestrelor ce se crea să fie astupate, reprezintă pentru reclamant o valoare mai mare de 3.000 lei capital, căci după cum constată expertiza, nerespectarea acestei servituți l-ar fi privat de un venit anual de 2.000 lei, este evident că o acțiune petitorie de acest fel nu era de competența judecătorului de ocol și tribunalul respingând declinătorul cerut și arogându-și dreptul de a ju-

decă afacerea în apel ca ultimă instanță, a violat legea și a comis un exces de putere. Excesul de putere se învederează și prin faptul că tribunalul denaturează însuși obiectul cererii și textul categoric al expertizei, stabilind cu dela sine putere că nici pentru reclamant servitutea în chestiune nu avea nici o valoare“.

Având în vedere că, prin sentința supusă recursului, tribunalul a confirmat cartea de judecată apelată, prin care s'a admis în parte acțiunea intimatului Al. Juca și s'a dispus închiderea a trei ferestre ce recurentul avea deschise în zidul imobilului său din str. Smârdan No. 51 (hotel Concordia) și care avea vedere directă asupra imobilului vecin dela No. 49, proprietatea reclamantului Al. Juca;

Având în vedere că, înaintea tribunalului, recurentul a invocat între alte motive de apel și pe acela că judele de ocol nu era competente să judece această acțiune petitorie al cărei obiect întrece suma de trei mii lei;

Că, tribunalul constată, cu privire la acest motiv de apel, că, prin închiderea ferestrelor nu s'a adus recurentului vre-o pagubă materială mai mare de trei mii lei și că nici reclamantul Juca nu avea, în momentul intentării, un prejudiciu mai mare de cât acea sumă, de oarece ferestrele în chestiune nu aveau vedere în curtea imobilului său, ci numai pe acoperișul casei; că, deaceia, tribunalul hotărăște că judele de ocol era competent să judece în primă instanță această acțiune, după starea de fapt în care se găseau lucrurile în momentul intentării ei, iar dacă în cursul procesului acea stare de fapt s'a schimbat, în urma construcțiunii ridicată de reclamantul Juca, astfel că, pentru dânsul, existența servituții ar fi reprezentat acum o pagubă mai mare de trei mii lei, această schimbare nu poate avea nici o influență în ce privește fixarea competenței;

Considerând că tribunalul întemeindu-se pe faptele constatate și hotărând că judele de ocol a fost competent să judece în primă instanță, nu a violat art. 31 și 32 din legea judecătoriilor de ocoale sau art. 57 pr. civ., și nici n'a comis un exces de putere, cum se pretinde prin acest prim motiv de casare;

Că, în adevăr, competența instanței chemată să judece o acțiune se fixează după valoarea ce are obiectul acțiunii în momentul intentării ei, iar nu după valoarea pe care ar putea să o dobândească în cursul procesului;

Că, în speță, obiectul acțiunii era astuparea a trei ferestre din imobilul recurentului, cu alte cuvinte contestarea existenței dreptului de servitute al acestuia și tribunalul constată că, chiar dacă servitutea ar exista, prejudiciul cauzat reclamantului, în momentul intentării acțiunii nu era apreciabil, cu alte cuvinte nu întrece suma de 3.000 lei, până la care sumă este competent să judece judele de ocol, de oarece ferestrele, a căror astupare se cere, aveau vedere numai pe acoperișul casei reclamantului;

Considerând că, pentru a determina valoarea obiectului, din punctul de vedere al competenței, tribunalul s'a întemeiat pe actele din dosar, pe ancheta cu martori și desbaterile urmate, cum și pe raportul expertului arhitect Doneaud;

Că, aprecierea pe care instanța de fond o deduce din toate aceste elemente de convingere, nu poate fi supusă controlului acestei Inalte Curți, întrucât nu se constată vre-o denaturare de acte;

Că, prin urmare, acest motiv de casare este nefondat;

Asupra motivelor II și III de casare:

II. «Omisiune esențială. Pentru a respinge apelul nostru și a desființa servitutea, tribunalul se bazează în considerentele sale pe afirmările martorilor invocați de intimat că hotelul Concordia înainte de focul ce ar fi avut loc de mai puțin de 30 ani, n'avea decât un etaj, și că numai în urma focului și a reparațiilor ce au avut loc, s'a clădit cel d'aldoilea etaj. Or, contra acestor afirmări formulate pentru prima oară, cu ocazia ascultării acestor martori, noi am invocat înaintea tribunalului, ca dovadă irecuzabilă, starea de fapt a lucrurilor dela fața locului și anume:

«Zidul casei în ființă, constatător că este clădită, dela bază și până în vârf, în același timp și cu aceiași cărămidă.

«Ferestrele în chestiune care dovedesc asemenea că au fost făcute odată cu zidul.

«Și, în fine, acoperișul casei vecine (casa No. 49) clădită din timp imemorial, acoperiș conceput și făcut în vederea existenței acestor ferestre. Tribunalul asupra acestui mijloc peremptoriu de apărare nu zice nici un singur cuvânt, comite prin urmare o omisiune esențială.

III. «Violarea art. 1853 și omisiune esențială.

«Fără să se fi produs nici un fel de dovadă că această servitute a fost exercitată prin simplă îngăduință, tribunalul ia ca bună simpla afirmare a intimatului, pentru a stabili pretinsa îngăduință și nu zice nici un cuvânt despre starea de fapt a lucrurilor invocate de noi și anume acoperișul casei cu No. 49, clădită din timp imemorial și care esclude, prin el însuși, orice idee de o asemenea îngăduință, de oarece a fost făcut cu preocuparea respectării acestei servituți. Cu aceasta tribunalul a făcut o greșită aplicațiune a art. 1853 sus citat și a comis o omisiune esențială, nepronunțându-se asupra mijlocului nostru peremptoriu de apărare».

Având în vedere că tribunalul, după ce a respins mijlocul de apărare bazat pe incompetență, a procedat la judecata acțiunii în fond și a constatat nu numai că recurentul nu a dovedit cu martorii ce a propus, că are dobândit prin prescripție dreptul de servitute de vedere asupra imobilului reclamantului, dar încă acesta a dovedit că recurentul nu a dobândit un asemenea drept;

Că, pentru a constată aceasta, tribunalul s'a bazat pe depunerile matorilor propuși de ambele părți, pe actele prezentate cum și pe faptul că în actul de expertiză încheiat cu ocazia ipotecării imobilului la societatea creditului funciar urban, nu se arată că ar exista vr'o servitute asupra imobilului și de aceea tribunalul respinge ca inutilă cererea recurentului de a se admite un supliment de martori și o nouă expertiză;

Că, tribunalul se pune și în ipoteza că recurentul ar fi dovedit că la 1880, a existat fereastra dela etaj, așa cum pretinde recurentul, totuși prescripția nu este îndeplinită în favoarea sa, de oarece a fost suspendată mai mult de trei ani, din cauza minorității unuia din foștii proprietari ai imobilului servant; că, tribunalul merge și mai departe cu constatările sale și stabilește că recurentul, chiar dacă ar fi exercitat timp de 30 ani, dreptul de servitute de vedere, l-a exercitat prin îngăduința proprietarilor fondului aservit și o asemenea posesiune exercitată prin toleranță nu este utilă și deci nu poate conduce la prescripție;

Considerând că, prin aplicarea regulii generale prevăzută de art. 1847 c. civ., pentru posesiunea cerută pentru a prescrie, posesiunea servituților, ca să fie utilă și să ducă la prescripție, trebuie să cuprindă și elementul intențional, adică să fie exercitată sub nume de proprietar, iar nu în mod precar și prin simplă toleranță;

Că, în adevăr, acela care exercită o servitute de vedere sau de trecere pe fondul altuia, în virtutea unei permisiuni exprese sau tacite, recunoaște prin aceasta, în mod implicit, că n'are nici un drept propriu asupra lucrului, cece exclude din partea sa *animus domini*;

Considerând că motivul pentru care proprietarul tolerează asemenea acte de posesiune este pentru că nu-i cauzează nici un prejudiciu apreciabil;

Că, în speță, tribunalul a constatat în fapt că fe-

restrele a căror desființare s'a cerut aveau vedere numai pe acoperișul casei reclamantului, astfel că acest simplu fapt neaducându-i nici un prejudiciu, el a tolerat o asemenea vedere și deci recurentul nu a putut să dobândească prin prescripție servitutea de vedere ce pretinde că are asupra imobilului in-
timatului;

Considerând că tribunalul, hotărând astfel, a făcut o justă aplicare a principiilor relative la prescripții și sentința sa menținându-se pe acest motiv este inutilă să se mai cercete omisiunile ce pretinde reclamantul că le-ar fi comis tribunalul, când a constatat că recurentul n'a exercitat timp de treizeci ani, servitutea de vedere ce pretinde că are;

Că, prin urmare, câteși trele motivele de casare sunt nefondate și cată să fie respinse.

Pentru aceste motive, respinge.

SECȚIUNEA III

Audiența dela 23 Mai 1914

Președința d-lui I. Duca, președinte

Anton Bălescu cu A. Elefteriu

PRIMARE. — APEL. — FIXAREA UNUI TERMEN DE JUDECATĂ. — NEPLATA TAXELOR DE CITAȚIUNI. — ART. 70 ȘI 257 PR. CIV.

Faptul că tribunalul în mod neregulat a fixat termen pentru judecarea unui apel fără ca apelantul să fi plătit taxele de citațiuni, nu poate atinge întru nimic efectele perimării care în acest caz trebuie să curgă dela data facerii apelului, iar nu dela data când tribunalul a scos afacerea de pe rol pe motiv că părțile nu au fost citate la termenul fixat, întrucât jurnalul tribunalului prin care a fost scoasă afacerea de pe rol pentru necitarea părților din neglijența apelantului care n'a plătit taxele, nu poate constitui un act de procedură în sensul legii.

No. 179. — Respins recursul făcut de Anton Bălescu, contra sentinței tribunalului Brăila, secțiunea II, No. 34 din 1914, în proces cu A. Elefteriu.

S'a citit raportul d-lui consilier D. G. Tăzlăuanu.

S'au ascultat: d-l avocat C. Xeni, în susținerea motivului de casare, iar d-l avocat N. I. Nicolescu, în combatere.

Curtea deliberând,

Asupra motivului II: de casare:

„Rău tribunalul a găsit că ultimul act de procedură cu caracter contradictoriu este însăși petiția de apel, iar nu jurnalul de suspendare din 17 Iunie 1913.

„In adevăr, pentru ca un act de procedură să fie întrerupător de perempțiune, trebuie să aibă caracter contradictor, nu să fie chiar contradictor. Or, a avea caracter contradictor un act de procedură, înseamnă a fi din acelea prin care se dă părții posibilitatea să afle de termen și să se prezinte a lua concluzii în instanță. In speță, oricare ar fi fost actul meu, fixarea termenului de exemplu, ce nu putea avea loc decât prin plata citațiilor, este destul că partea a luat cunoștință, s'a prezentat și a pus concluzii în instanță, iar tribunalul pentru o bună administrare a justiției, în desacord cu concluziile puse de intimat, a dat un jurnal de scoaterea afacerii de pe rol. Acest jurnal poartă data de 17 Iulie 1913, și el era ultimul act de procedură, iar de atunci până la cererea de perimare n'a trecut nici un an de zile“.

Având în vedere că, din sentința supusă recursului, rezulă că tribunalul județului Brăila secția II, în majoritate, a declarat perimat apelul făcut de recurentul Anton Bălescu contra cărții de judecată No. 112 din 1913 a judecătoriei ocolului urban Brăila, prin care acesta este obligat să plătească lui A. E-lefteriu, intimat în recurs, suma de 1500 lei în baza a două cambii scăzute;

Că, pentru a hotărâ astfel majoritatea tribunalului motivează că deși termenul de judecată al afacerii se fixase la 17 Iunie 1913, însă de oarece pentru acea zi părțile n'au fost citate din cauza lipsei de stăruință, jurnalul din acea zi, prin care se scoate afacerea de pe rol, nu are caracterul unui act de procedură cu caracter contradictoriu cum cere art. 257 pr. civ., și deci termenul de perimare începe a curge chiar dela introducerea apelului lăsat în părăsire de către recurent prin nestăruința sa de a scoate citații pentru ziua de 17 Iunie când se fixase termenul de judecată;

Considerând că, legiuitorul prin art. 257 alin. 2 din procedura civilă, socotind ca act întrerupător de perimare, orice act de procedură făcut de partea interesată cu caracter contradictoriu, n'a putut să înțeleagă de cât pe acela care ar denotă o diligență din partea celui interesat, spre a se judeca afacerea;

Considerând că, în speță, faptul că tribunalul în mod neregulat a fixat termen pentru judecarea apelului făcut de recurent, fără plata taxei citațiilor, nu poate să atingă întru nimic efectele perempțiunii, care în acest caz trebuie să curgă dela data facerii apelului, apel care a fost lăsat în părăsire de apelant, căci legiuitorul nostru, în scopul de a ac-

celera judecățile, prin art. 70 ultim. aliniat din procedura civilă, dispunând că, președintele tribunalului nu va fixa termenul de înfățișare de cât după ce se vor plăti taxele portăreilor pentru scoaterea citațiilor, de aci rezultă că fixarea de termen fără plata acelor taxe nu poate să aibă nici un efect, așa că în cazul de față jurnalul tribunalului prin care afacerea a fost scoasă după rol pentru necitarea părților din neglijența apelantului, care n'a plătit taxele, nu poate constitui un act de procedură în sensul legii, cu caracter contradictoriu, deși se constată că intimatul a fost față și a luat cunoștință de această dispoziție a tribunalului;

Că, dar, motivul de casare nefiind fondat, recursul cată să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 4 Octombrie 1914

Președința d-lui St. Mladoveanu, consilier

Ministerul Agriculturii și Domeniilor cu Obștea locuitorilor de pe moșia Broșteni

PRESCRIPTIE. — HOTĂRĂRI JUDECĂTOREȘTI. — ORDONANTE DE AD-JUDECARE. — DACA POT CONSTITUI UN JUST TITLU. — ART. 1847 ȘI 1897 C. CIV.

PRESCRIPTIE. — LEGI DE ÎMPROPRIETĂRIRE. — HOTĂRĂRI DATE ÎN BAZA ACESTOR LEGI. — JUST TITLU. — ART. 1847 ȘI 1897 C. CIV.

PRESCRIPTIE. — HOTĂRĂRILE COMITETULUI PERMANENT PREVĂZUT PRIN LEGEA RURALĂ DELA 1864. — JUST TITLU. — ART. 1847 ȘI 1897 C. CIV.

LUCRU JUDECAT. — COMISIUNEA AD-HOC INSTITUITĂ PE BAZA LEGEI DELA 1864. — HOTĂRĂRI. — DACA AU AUTORITATEA LUCRULUI JUDECAT. — ART. 24 DIN LEGEA RURALĂ DELA 1864. — ART. 1201 C. CIV.

1° Cu toate că în principii hotărârile nu sunt un just titlu în sensul art. 1897 c. civ., ele neavând în general de efect a transfera proprietatea unui lucru sau unui drept rezultând dintr'o tranzacție sau un contract judiciar, totuși prin excepțiune hotărârile cari nu întrunesc acest caracter cum sunt ordonanțele de adjudecare pot constitui un just titlu în sensul legii.

2° Legile de împroprietărire, ca și legea embaticurilor, cum și hotărârile date în baza unor asemenea legi, pot constitui un just titlu sau o justă cauză, întrucât prin aceste legi nu se conced drepturi deja existente sau cari ar rezultă dintr'un contract judiciar.

3° Hotărârile comitetului permanent prevăzut de legea rurală dela 1864, sunt și pot constitui un just titlu, pentru a prescrie cel puțin locurile date sătenilor peste întinderea legiuită, destul numai ca o asemenea hotărâre să fie investită cu formalitățile cerute de lege pentru a fi valabilă.

4° Comisiunile ad-hoc instituite de legea rurală din 1864, prin art. 24 și urm., fiind adevărate instanțe judecătorești, cu atribuțiuni speciale, deciziunile date de asemenea comisiuni sau comitete cu privire la fixarea locurilor date foștilor clăcași, ca și la întinderea acestor locuri, sunt adevărate hotărâri judecătorești și ele au puterea lucrului judecat dacă n'au fost la timp atacate înaintea instanțelor superioare prevăzute de aceeași lege, iar starea de lucruri constatată și fixată prin asemenea hotărâri nu mai poate fi pusă în discuțiune pe calea ordinară, întrucât instanțele judecătorești n'au căderea să facă acte de împrumetărire cum sunt actele comitetului permanent instituit de legea rurală.

No. 172. — Respinsă opoziția făcută de ministerul agriculturii și domeniilor, în contra deciziei No. 168 din 1903, a Curței de apel din Craiova, dată în proces cu obștea locuitorilor împrumetăriți pe moșia Boroșteni.

S'au ascultat: d-l avocat Cristea, din partea Statului; d-l avocat T. Frumușanu, din partea obștei intime.

Curtea,

Asupra opozițiunii făcute de ministerul domeniilor în contra deciziei Curței din Craiova, No. 168 din 1903.

Având în vedere concluziunile orale puse de părți în audiența dela 20 Septembrie 1914 :

Având în vedere toate actele aflate în dosarul cauzei ;

Având în vedere că din toate aceste acte și din debaterile urmate rezultă în fapt următoarele :

La 1864, Statul voind să împrumetărească pe moșia sa Peștișani pe foștii clăcași din cătunul Broșteni, și formând tabela de împrumetărire respectivă, s'a produs din partea locuitorilor nemulțumire asupra calității locurilor fixate în tabelă. Atunci

comitetul permanent a delegat conform legii rurale pe unul din membrii săi, Al. Broșteanu, care să cerceteze cazul și să hotărască ce anume locuri și cât trebuie să se lase locuitorilor împrumetăriți. Delegatul comitetului examinând la fața locului plângerea locuitorilor și constatând că în adevăr între locurile date lor sunt afară de drumuri, râpe și câteva terenuri incultivabile, a hotărât prin decizia sa cu No. 22 din 1865, ca pogoanele legiuite să se dea locuitorilor în anumite limite, pe care le-a și fixat prin acea decizie, executată în urmă de bună voe, fără nici o contestație din partea Statului. În urmă, la 1894, Statul voind să hotărnicască moșia sa, constată că locuitorii stăpânesc mai mult decât li se cuvenea după legea rurală, și pornește acțiunea de față, prin care pretinde că locuitorii constituiți azi în obște, să lase Statului ceea ce stăpânesc mai mult, și anume o fâșie de pământ cam de 106 pogoane, dinspre proprietatea de azi a Statului ;

Având în vedere că, în fapt, reprezentanții obștei intime nu tăgăduesc că ar fi stăpânind câteva pogoane mai mult peste ceea ce trebuia să li se dea după legea din 1864, dar că aceste pogoane reprezintă drumuri și râpe necultivabile ;

Având în vedere însă mijloacele de apărare invocate de avocatul obștei Broșteni ;]

Având în vedere și obiecțiunile făcute de avocatul Statului la aceste mijloace ;

Asupra primului mijloc de apărare, că intimații ar fi fost rău chemați ca obște, întrucât ei au fost împrumetăriți individual și că stăpânesc astăzi locurile tot așa ;

Considerând în prim rând că obiecțiunea făcută de avocatul Statului este intemeiată, de oarece fiind în speță vorba de un incident de procedură, el trebuia în adevăr ridicat înainte de apărarea în fond, ceea ce nu s'a făcut în speță ;

Că, în tot cazul, fiind aci vorba de o cerere de revendicare făcută cu ocazia unei hotărnicii, cum după art. 75, al. 11 c. pr., civ., și art. 8 din regulamentul pentru facerea hotărnicilor, locuitorii împrumetăriți se citează, ca și cetele de moșneni, printr'o citație colectivă, dacă ei nu sunt împărțiți, ceea ce în speță nu s'a dovedit, ci s'a afirmat numai că locuitorii ar fi posedând separat ;

Că, de altminteri, nu s'a tăgăduit că intimații sunt

azi constituiți în ceată, și nici că obștea Broșteni se compune din aceeași locuitori împroprietăriți la 1864, sau urmașii lor, pentru ceice numai trăesc;

Că, în fine, din procura ce intimații au dat la doui dintr'ânșii, cari s'au și prezentat, se vede că locuitorii Broșteni, sunt constituiți în obște și înțeleg să primească în această calitate judecata cu Statul, și să răspundă de pogoanele revendicate, dacă cererea ar fi întemeiată;

Că, așa fiind, primul mijloc de apărare este nefondat și trebuie refuzat ca atare.

Asupra celui d'aldoilea mijloc invocat, bazat pe prescripția de 10 ani, conform art. 1895 c. civ.;

Având în vedere că pentru a putea prescrie printr'o posesie de 10 ani, legea cere pe lângă buna credință și celelalte condițiuni cerute de art. 1847 c. civ., și existența unui just titlu;

Că, orice titlu translaticiv de proprietate este în general un just titlu, zice art. 1897 din acelaș cod.;

Că, în speță, Statul netăgăduind buna credință a locuitorilor și nici că stăpânirea lor întrunește celelalte condițiuni cerute pentru a prescrie, rămâne a se vedea numai dacă deciziunea superarbitrului Broșteanu dela 1865, poate constitui un just titlu în sensul legii, ceace avocatul Statului nu recunoaște;

Considerând că, deși în principiu judecățile, adică hotărârile, nu sunt un just titlu, ele neavând în general de efect a transfera proprietatea unui lucru sau unui drept, ci numai de a recunoaște și declara existența unui drept rezultând dintr'o tranzacție sau un contract judiciar, totuși sunt prin excepțiuni hotărâri sau judecăți cari neîntrunind acest caracter, pot constitui un just titlu în sensul legii, așa sunt de exemplu: ordonanțele de adjudecare;

Că, prin acelaș raționament se poate susține cu drept cuvânt că legile noi de împroprietărire, ca și legea embaticului, sau hotărârile date în baza unor asemenea legi, pot constitui un just titlu sau o justă cauză, întrucât prin aceste legi nu se conced drepturi deja existente și rezultând dintr'un contract judiciar;

Că, dacă din acest punct de vedere s'ar putea susține că legea rurală dela 1864, ca și tablele de împroprietărire alcătuite în baza ei, nefăcând decât să recunoască vechile drepturi ale foștilor clăcași, nu

poate din această cauză constitui un just titlu, în sensul legii, acest raționament însă nu subsistă de cât pentru locurile sau drepturile legiuite, adică în întinderea prevăzută de legea rurală sau de tabela respectivă, nu însă și pentru ceace s'ar fi dat mai mult peste întinderea această, întrucât pentru acest prisos nu poate fi vorba de recunoașterea unui drept preexistent, ci de o eroare săvârșită fără știrea și voia proprietarului, și tocmai acest vițiu sau această lipsă are de scop să acopere prescripțiunea; destul numai ca posesiunca celui ce pretinde că a prescriș să fie de bună credință și în condițiunile cerute de lege pentru a putea prescrie, ceace în speță nu s'a conteslat;

Că, așa fiind în drept, este evident ca hotărârile comitetului permanent prevăzut de legea rurală din 1864, sunt și pot constitui un just titlu, pentru a prescrie cel puțin locurile date sătenilor peste întinderea legiuită, destul ca o asemenea hotărâre să fie investită cu formalitățile cerute de lege pentru a fi valabilă;

Că, dar, hotărârea supra-arbitrului Broșteanu cu No. 22, din 1865 atribuind locuitorilor Broșteni peste pogoanele legiuite, din cauza relei calități a acestor pogoane, un prisos de câteva pogoane în limite anume fixate, ea constituie neapărat un just titlu pentru acest prisos;

Că, prin urmare, cel d'aldoilea mijloc de apărare este întemeiat și cată a se primi ca atare.

Asupra ultimului mijloc invocat de avocatul intimaților, tras din autoritatea lucrului judecat rezultând din aceiași deciziune a super-arbitrului numit;

Având în vedere că, comisiunile ad hoc instituite de legea rurală din 1864, prin art. 2! și urm., fiind adevărate instanțe judecătorești, cu atribuțiuni speciale, deciziunile date de asemenea comisiuni sau comitete, cu privire la fixarea locurilor date foștilor clăcași, ca și la întinderea acestor locuri, sunt adevărate hotărâri judecătorești și ele au puterea lucrului judecat, dacă n'au fost la timp atacate înaintea instanțelor superioare prevăzute de aceeași lege, iar starea de lucruri constatată și fixată prin asemenea hotărâri sau deciziuni nu mai poate fi din nou pusă în discuțiune pe calea ordinară, întrucât instanțele judecătorești, ordinare n'au căderea

să facă acte de împrumut, cum sunt actele comitetului permanent instituit de legea rurală. (Vezi decis. C. cas. I, No. 208 și 340 din 1897 și 310 din 1904);

Că, în speță, deciziunea super-arbitrului Broșteanu, delegat de comitetul permanent de la 1865 ca să cerceteze plângerea sau întâmpinarea locuitorilor Broșteni, hotărând asupra întinderii locurilor date acestora, și fixând un anumit perimetru în care să se cuprindă pogoanele lăsate în posesiunea lor, acea decizie constituie un act judecătoresc, care a căpătat puterea lucrului judecat, întrucât ea n'a fost atacată pe căile prevăzute de lege și deoarece executarea ei pe fața pământului s'a făcut fără contestațiune din partea Statului;

Că, cererea Statului având în speță de scop sau de rezultat a micșora sau restrânge perimetrul fixat în chiar deciziunea comitetului permanent din 1865, prin restituirea pogoanelor ce pretinde că s'ar fi dat mai mult locuitorilor Broșteni, o nouă judecată numai poate avea loc fără a se știrbi autoritatea deciziunii menționate;

Că, așa fiind, și cel d'al treilea motiv invocat în apărare este întemeiat și dar opozițiunea Statului trebuie respinsă ca nefondată.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată, pe care Curtea în aprecierea sa le fixează la 500 lei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Ar. Alexandrescu, respinge, etc.

Semnați: St. Mladoveanu, Ar. Alexandrescu,
Al. Dem. Opreșcu, M. Balș.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN VENETIA

11 August 1913

OBLIGAȚIE LA PURTĂTOR. — VALIDITATE. — CESIUNE. — NOTIFICARE. — OFERTĂ REALĂ.

Obligația la purtător sau înfățișător, adică fără arătarea unui creditor determinat, este validă, fie că este civilă sau comercială, fie că este autentică sau sub semnătură privată, și subscriitorul unei asemenea obligații este direct obligat către purtătorul acestui titlu.

Formalitățile relative la cesiunea de creanțe

nu sunt aplicabile, în specie, asemenea titlur transmițându-se de mână la mână, prin tradiție.

Nu sunt aplicabile în specie nici regulile relative la ofertele reale.

(Din revista *La Legge*)

Observațiune. — Prin obligație sau bilet la purtător se înțelege un act scris, fie autentic, fie sub semnătură privată, prin care o persoană promite de a plăti o sumă de bani, nu unei persoane determinate, așa cum se obișnuiește, nici la ordinul altuia, ci la purtător, adică aceluia care va fi detentorul titlului în momentul scadenței sale, fără ca acest detentor să aibă nevoie de a justifica drepturile sale asupra titlului în chestiune printr'un nou act sau altfel. De exemplu: «La 1 Ianuarie 1915, voi plăti înfățișătorului suma de 1.000 lei, valoare primită în marfă, în bani sau în socoteală».

Asemenea obligație este ea validă în dreptul actual? Chestiunea este controversată nu numai la noi dar încă în Franța și în Italia.

Am atins această controversă în treacăt în tom. X al coment. noastre, p. 325, *ad notam* și o vom examina mai pe larg în tratatul prescripției, sub art. 1909, când ne vom ocupa despre titlurile la purtător.

Mai întâi, încât privește dreptul nostru, Curtea din Iași și cea din București au admis afirmativa¹⁾. Am criticat însă decizia Curții din Iași, iar d-l C. N. Toneanu a criticat pe cea din București.

Încât privește dreptul italian, Curtea de casație din Turin și din Roma, s'a pronunțat tot în sensul validității obligațiilor la purtător²⁾ și tot în acest sens se pronunță și majoritatea autorilor italieni³⁾.

1) Vezi *Dreptul* din 1901, No. 69 (cu observ. noastră în sens contrar) și *Cr. judiciar* din 1903, No. 37 (cu observ. critică a d-lui C. N. Toneanu). În același sens M. A. Dumitrescu, *Codul de comerț comentat*, I. *Contră*: Trib. Iași, *Cr. judiciar* din 1903, No. 31 (cu observ. noastră, sentință foarte bine motivată).

2) Vezi Sirey, 1899. 4. 13.

3) Vezi în acest sens, Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VI, 255 urm., p. . . . (ed. a 3-a); Galuppi, *Titoli al portatore*, 147 urm.; Tartufari, *Del possesso*, I, p. 18 urm.; Papa d'Amico, *Dei titoli di credito*, p. 194; Ajetto, *Filangieri*, anul 1882. 2. p. 187 urm.; Marghieri, *Trattato di diritto commerciale*, V, 2301; Cugliolo, *Monitore dei tribunali*, anul 1891, p. 869 urm.; Serafini, în revista

Aceeaș soluție este generalmente admisă și în Franța⁴⁾.

În acest dedal de contradicții unde este adevărul? Credem că obligațiile la purtător sunt inadmisibile în dreptul actual, precum ele erau inadmisibile și în dreptul roman, după părerea lui Savigny⁵⁾, pentru că contractul de împrumut, astfel cum este organizat de codul civil, presupune neapărat chiar în momentul contractării, existența a două persoane determinate: împrumutătorul și împrumutatul, așa că obligația în care persoana acelui ce se împrumută este nedeterminată, fiind arătată sub denumirea generală de *înfațișitor*, nu este admisibilă în dreptul actual, însuși codul comercial admitând titlurile la înfațișitor numai în privința cekului (art. 365 c. com.), și a poliței de încărcare (art. 565 c. com.), și aceste excepții justifică tocmai regula generală. *Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis*.

Arătarea creditorului și a debitorului, pe care o presupune codul actual, eră cerută și de art. 1339 din codul Calimach (1001 C. austriac). «Spre desăvârșita dovadă a tocmelei împrumutului, zice acest text, cere trebuință ca să se arate curat și lămurit, în sinetul de datorie, cel adevărat creditor și datornic, etc.»⁶⁾.

Cu toate acestea, Curtea din Iași invoacă tocmai

Diritto commerciale, anul 1891, p. 497 urm.; Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, II, 857 și 912 (ed. a 3-a); Vidari, *Corso di diritto commerciale*, III, 2083 urm., p. . . (ed. a 4-a); Bruschetini, *Trattato dei titoli ai portatore*, 494 urm., etc. *Contrà*: Gabba, *Il Foro italiano*, anul 1892, col. 841.

4) Vezi Boistel, *Précis de droit commercial*, 853, 854, p. 586 urm. (ed. a 3-a); Pardessus, *Cours de droit commercial*, I, 483 p. 569 urm., (ed. 6-a); Ruben de Couder, *Dictionnaire de droit commercial, industriel et maritime*, v^o *Billet au porteur*, No. 12; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, 771 urm.; Guillaouard *Vente*, II, 793; Baudry et Seignat, *Idem*, 801; Cas. fr. Sirey, 78. 1, 292; Sirey, 97. 1. 161 (cu nota lui Al. Tissier); C. Pau, D. P. 86. 2. 230, etc. *Contrà*: T. Hue X, 217 și *Tr. théorique et pratique de la cession et de la transmission des créances*, I, 322; Laurent, XXIV, 498; Vavasser, *Tr. des sociétés civiles et commerciales*, I, 474, etc.

5) Savigny. *Das Obligationenrecht als Theil des heutigen römischen Rechts*, II, § 63, p. 101 (Berlin, 1853). Încât privește obligațiile la purtător în dreptul german actual (*Schuldverschreibung auf den Inhaber*, art. 793 urm.), vezi Saleilles, *Étude de la théorie générale de l'obligation, d'après le projet de code civil pour l'empire allemand*, 267 urm., p. 297 urm.

6) Vezi însă art. 1842 C. Calimach (1393, *in fine* C. Austriac).

codul Calimach în sensul teoriei contrare, întemeindu-se pe practica judecătorească care, fără nici un text de lege pozitiv, admisesese, pentru trebuințele cauzei, garanțiile și ipotecile așa zise *volante*, care au multă asemănare cu țidulele ipotecare instituite în Franța prin decretul din 9 Mesidor anul al III-lea (27 Iunie 1795)⁷⁾.

Iată cum se constituiau aceste garanții volante, despre care se face atâta caz: debitorul provocă prin tribunal o expertiză a averii sale *imobiliare* și, pe temeiul raportului expertului, se dădea proprietarului o însemnare scrisă din partea tribunalului, prin care se atestă că petiționarul se bucură de o avere evaluată la suma de... în imobile: cu această însemnare proprietarul se prezenta la orice licitație de întreprinderi și o punea garanție; dacă el efectua bine antrepriza și execută contractul, garanția i se restituia; la din contră, această garanție răspunde de neexecutarea contractului. Terții puteau să știe dacă un proprietar de imobile a recurs sau nu la așa numitele garanții volante, pentru că aceste garanții erau trecute într'un registru special al situațiunei imobilului. Aceste garanții nu aveau loc nici odată asupra averii mobile, și ele au încetat odată cu punerea în aplicare a codului actual, care a făcut din ipotecă un contract solemn (art. 1772); așa că judecătorii desființează astăzi, în camera de consiliu după cererea proprietarului, toate garanțiile volante care au mai rămas pe ici pe colea ca sarcini asupra imobilelor. Aceste garanții, care erau adevărate ipoteci asupra sa însuși⁸⁾, ne mai având astăzi nici-o valoare și rămânând de domeniul istoriei, nu se poate trage din ele nici un argument în favoarea obligațiilor la purtător fie în civil, fie în comercial⁹⁾; așa că față cu tăcerea legii, suntem nevoit a conchide că asemenea obligații sunt astăzi lipsite de orice valoare legală.

D. Alexandresco

7) Cpr. Planiol, II, 2651, care, cu această ocazie, se referă la părerea noastră.

8) Vezi G. C. Stoicescu, *De l'hypothèque sur soi-même considérée comme instrument de crédit* (teză pentru doctorat Paris, 1909), p. 117 urm., mai vezi asupra ipotecei proprietarului sau asupra sa însuși (*Eigenhümerhypothek*, după terminologia germană), tom. X al Coment. noastre, p. 322.

9) Cpr. Trib. Iași, *Cr. judiciar* din 1903, No. 31, p. 254 urm. (cu obser. noastră).